

ТАРАСОВА С.М.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ТЕХНОЛОГИИ РОЛЕВОГО ИГРОВОГО ОБУЧЕНИЯ В ПРЕПОДАВАНИИ ПЕДАГОГИКИ

В статье раскрыты механизмы технологий ролевого обучения студентов при изучении педагогики. Приведены примеры применения деловых игр на занятиях в высшем учебном заведении.

Ключевые слова: педагогическая технология, технология ролевого игрового обучения, функции «деятельного человека», развитие практических педагогических навыков и умений.

TARASOVA S.M.

THE MECHANISMS OF STUDENTS ROLE STUDYING TECHNOLOGY DURING STUDYING PEDAGOGICS

The article exposes the mechanisms of students role studying technology during studying pedagogics. The examples of usage of business plays on the classes in academy are given.

The key words: «role studying» technology, business relations in a students collective, student psychophysiological development, the practical pedagogical skills and abilities, «the acting person» functions.

УДК 378.147

РОМАНЧУК Н.О.

м. Миколаїв, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

У статті розкриваються особливості організації самостійної роботи майбутніх інженерів-педагогів у контексті особистісно орієнтованого освітнього середовища.

Ключові слова: інженер-педагог, самостійна робота майбутніх інженерів-педагогів, особистісно орієнтоване освітнє середовище.

Реформування освітньої системи України у відповідності до умов євроінтеграції та до потреб суспільно-економічного розвитку держави робить необхідним ствердження нових підходів у підготовці майбутніх інженерів-педагогів, які базуватимуться на принципах та ідеях гуманізму. Головною метою системи вищої інженерно-педагогічної освіти, як зазначено в концепції розвитку інженерно-педагогічної освіти в Україні, є підготовка майбутніх інженерів-педагогів високої кваліфікації, здатних здійснювати соціально-професійну та виробничо-технологічну діяльність, згідно з державним соціальним замовленням для потреб професійно-технічних навчальних закладів.[4]

Підготовка майбутніх інженерів-педагогів до професійного становлення і творчої діяльності в професійно-технічних закладах освіти є актуальним питанням вищої освіти в Україні. Про це свідчать Закони України «Про вищу освіту», «Про професійно-технічну освіту», Державна програма «Вчитель», Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті, Декларація про європейський простір для вищої освіти, Концепція розвитку інженерно-педагогічної освіти в Україні, «Концептуальні засади реформування педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір», наказ Міністерства освіти і науки України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні».

Різні аспекти підготовки майбутніх інженерів-педагогів досліджуються сучасними вченими, ведуться пошуки шляхів її вдосконалення. Обґрунтовано сучасні методологічні позиції розвитку теорії і практики підвищення кваліфікації педагогічних працівників професійно-технічної освіти в контексті становлення системи неперервної освіти; розкриті відповідні закономірності, рушійні сили, суперечності та тенденції. Розроблена модель неперервної освіти фахівців ПТО як специфічної форми взаємодії особистісних інтересів індивіда та соціально-економічних інтересів держави; обґрунтована оптимальна технологія підвищення кваліфікації педагогічних працівників професійно-технічної освіти на основі моделей відкритої освіти і дистанційного навчання. (Олійник В.В.) [5, с. 7-9]

Обґрунтовано концепцію побудови методичної підготовки інженерів-педагогів як процесу навчання методичної діяльності, яка є дидактичним проектуванням. Встановлено мету, процес,

предмет та суб'єкт методичної діяльності, суть якої автор визначає як таку, що інтегрує технічні та дидактичні знання, а також має технологічний та прикладний характер. (Коваленко О.Е.) [3, с. 3-9]

Розроблено методику навчання майбутніх інженерів-педагогів проектуванню дидактичного матеріалу та алгоритм здійснення діяльності по проектуванню дидактичного матеріалу; сформульовані та впорядковані зміст, форми і методи навчання майбутніх викладачів технічних дисциплін основам інформаційно-пошукової роботи; вдосконалені методи і дидактичне забезпечення методичної підготовки майбутніх викладачів технічних дисциплін до проектування дидактичного матеріалу. (Брюханова Н.А.) [1, с. 3-7]

У сучасних умовах інтеграції української системи освіти у європейський освітній простір особливого значення набуває самостійна робота майбутніх інженерів-педагогів. Тому *метою* нашої статті є розкрити особливості організації самостійної роботи майбутніх інженерів-педагогів в умовах особистісно орієнтованого навчання.

Дослідження вітчизняних вчених вказують на переваги організації самостійної роботи в умовах особистісно орієнтованого освітнього середовища, оскільки саме за таких умов створюється педагогічна ситуація, за якої професійна, громадська і людська ініціатива студента має можливість себе реалізувати. (В.І. Євдокимов, Л.Д. Покроєва, Т.П. Агапова, В.В. Луценко). Головним принципом технології організації особистісно орієнтованої самостійної роботи автори вважають принцип суб'єктності навчання, який вимагає у навчанні опори на суб'єктний досвід учня, врахування його самобутності, самоцінності. Під суб'єктним досвідом розуміється особливе поєднання знань, установок, особистісних смислів, яке стало надбанням конкретної особистості і є тим простором, в якому можливе співробітництво, співпраця викладача та студента. Технологія організації самостійної роботи в умовах особистісно орієнтованого освітнього середовища спонукає студента звертатись до свого суб'єктного досвіду, оцінювати свої позитивні надбання, вибудовувати власну програму діяльності; студент одночасно – творіння і творець самого себе. [2, с. 68-81]

Головними орієнтирами при проектування особистісно орієнтованого освітнього середовища у процесі підготовки майбутнього інженера-педагога для нас стали:

- створення умов для самоствердження особистості, її різнобічної життєтворчості;
- забезпечення захищеності і підтримки особистості майбутнього інженера-педагога в процесі його професійно-педагогічної підготовки;
- створення навчальних ситуацій, що сприяють виникненню позитивних емоційних переживань та впевненості у власних силах (ситуації успіху, тощо);
- створення умов, що забезпечують активність особистості у навчальному процесі, опора на позитивний суб'єктний досвід студента;
- утвердження позиції майбутнього інженера-педагога як рівноправного учасника навчального процесу і процесу його професійно-педагогічної підготовки в цілому.

З точки зору цілісного підходу до діяльності в процесі навчання ми виділяємо наступні компоненти особистісно орієнтованого освітнього середовища: 1) організація і здійснення навчальної діяльності; 2) стимулювання й мотивація учіння, мотивація до особистісних педагогічних цінностей; 3) контроль і самоконтроль у навчанні.

Організація особистісно орієнтованого освітнього середовища при підготовці майбутнього інженера-педагога передбачає:

виявлення у майбутнього інженера-педагога освітніх інтересів, запитів та потреб навчальної діяльності;

орієнтацію мети навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів на розвиток їх особистісних якостей;

спрямування завдань навчання інженерів-педагогів на власний особистісний та професійний розвиток;

врахування особистісних інтересів, нахилів, потреб, здібностей майбутніх інженерів-педагогів при виборі форм, методів та засобів їх навчальної діяльності;

реалізація та досягнення особистісних стратегій навчання.

Організація самостійної роботи майбутніх інженерів-педагогів в умовах особистісно орієнтованого освітнього середовища має особливе значення та надає специфічні можливості, оскільки реалізується з урахуванням суб'єктного досвіду кожного

студента, передбачає свободу вибору студентом часу, місця, методів, форм, засобів організації своєї самостійної навчальної діяльності. Участь викладача у самостійній роботі майбутніх інженерів-педагогів оснований на їх суб'єкт-суб'єктній взаємодії та здійснюється через орієнтування, консультування.

Сприяють розвитку особистісних якостей майбутніх інженерів-педагогів розроблені завдання для самостійної роботи. Після лекції студенти отримують наступні завдання для своєї самостійної роботи:

- доповнити лекцію тезами рекомендованої літератури;
- коротко записати свої зауваження до лекції;
- записати запитання, які виникли в ході роботи над лекцією.

Самостійна робота майбутніх інженерів-педагогів в умовах особистісно орієнтованого освітнього середовища також включає у себе:

1. Робота з навчальною (основною, додатковою, методичною) літературою, навчальними посібниками, довідниками, складання бібліографій з питань історії зародження та розвитку гуманістичних поглядів в освіті, вивчення особливостей функціонування особистості, теорії особистісно орієнтованого навчання.

2. Складання опорних і структурно-логічних схем, планів вивчення та дослідження компонентів особистісно орієнтованого навчання.

3. Заповнення порівняльних таблиць параметрів традиційного та особистісно орієнтованого навчання.

4. Підготовка до проведення тематичних конференцій (підбір матеріалу, складання плану, формулювання проблемних питань для обговорення та дискусії).

5. Написання і захист рефератів, курсових та дипломних проектів.

Особливе значення має індивідуальне консультування, в ході якого майбутній інженер-педагог отримує відповіді на проблемні питання, які виникли у нього у процесі підготовки до лекційних, практичних, семінарських занять, необхідний методичний матеріал, а також консультацію викладача стосовно планування, методики, організації своєї самостійної навчальної діяльності.

У ході самостійної роботи майбутніх інженерів-педагогів в умовах особистісно орієнтованого освітнього середовища зміню-

ється характер взаємодії учасників навчального процесу: викладач – майбутній інженер-педагог, здійснюється формування суб'єкт-суб'єктних відносин, які передбачають:

- спільну, узгоджену участь викладача та студента у постановці цілей, формулюванні мети, виборі форм, методів та засобів навчання;

- співробітництво, співпрацю викладача і студента, свободу дискусій, обміну думками;

- опору в навчанні на суб'єктний досвід студента;

- відсутність категоричних оцінок діяльності студента та прямої критики на його адресу.

Результатом організації суб'єкт-суб'єктних відносин в процесі самостійної роботи майбутніх інженерів-педагогів в умовах особистісно орієнтованого освітнього середовища стало створення особливої атмосфери доброзичливості та співтворчості на основі недирективного, неформального, морального, особистісного спілкування. Переважна більшість студентів відмічає значне покращення морально-психологічного мікроклімату, виникнення здорової творчої атмосфери у процесі їх навчальної діяльності.

Необхідною умовою організації самостійної роботи майбутніх інженерів-педагогів в умовах особистісно орієнтованого освітнього середовища є опора у навчанні на позитивний суб'єктний досвід студента, врахування його самобутності та неповторності (досвід самовизначення, досвід творчості, досвід комунікації).

Таким чином, організація самостійної роботи майбутніх інженерів-педагогів в умовах особистісно орієнтованого освітнього середовища має свої особливості та дає виняткові можливості студенту організувати свою діяльність у зручному для себе темпі, режимі; сприяє реалізації особистісних можливостей; забезпечує можливість кожному студенту досягти оптимального рівня розвитку особистості; планомірно розвивати позитивну і адекватну Я-концепцію, ініціативність, самостійність, впевненість у своїх силах, цілеспрямованість, наполегливість, працелюбність, тобто професійно важливі особистісні якості інженера-педагога.

ЛІТЕРАТУРА

1. Брюханова Н.А. Методика обучения будущих преподавателей технических дисциплин проектированию дидактического материала. Автореф. дис. канд. пед. наук.: 13.00.02. – Харьков, 2002. – 20 с.
2. В.І. Євдокимов, Л.Д. Покроєва, Т.П. Агапова, В.В. Луценко Самостійна робота студентів: навчальний посібник. – Харків, 2004. – 139 с.
3. Коваленко О.Е. Дидактичні основи професійно-методичної підготовки викладачів спеціальних дисциплін. Автореф. дис. д-ра пед. наук.: 13.00.04. – Київ, 1999. – 38 с.
4. Концепція розвитку інженерно-педагогічної освіти / Під керівництвом О.Е. Коваленко. – Міністерство освіти і науки України, 2004. – 20 с.
5. Олійник В.В. Теоретико-методологічні засади управління підвищенням кваліфікації педагогічних працівників профтехосвіти. Автореф. дис. д-ра пед. наук.:13.00.01. – Київ, 2004.– 52 с.

РОМАНЧУК Н.А.

ОРГАНИЗАЦИЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ-ПЕДАГОГОВ В УСЛОВИЯХ ЛИЧНОСТНО ОРИЕНТИРОВАННОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ

В статье раскрываются особенности самостоятельной работы будущих инженеров-педагогов в контексте лично ориентированной образовательной среды.

ROMANCHUK N.O.

THE ORGANIZATION OF THE SELF-EDUCATION WORK OF FUTURE ENGINEERS-TEACHERS IN CONDITIONS OF THE PERSONAL REFERENS EDUCATION AMBIENCE

In article the peculiarities of the self-education work of future engineers-teachers in the kontekst of the personal referens education ambience are generalized